

Islám a západní společnost

CÍLOVÁ SKUPINA

ZŠ / 14–15 let

ČASOVÁ DOTACE

45 minut

MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY

Občanská výchova /
Výchova k myšlení v ev-
ropských a globálních
souvislostech

KLÍČOVÁ SLOVA

náboženství /
sekularizace /
multikulturalismus /
terorismus /
demonstrace

Anotace lekce

Lekce ilustruje různé podoby vztahu muslimů k západnímu euroamerickému společenství. Žáci zkoumají, jaké problémy přináší nábožensky založeným muslimům život v sekularizované Evropě a jak se většinová islámská veřejnost staví k terorismu islámských radikálů.

Badatelská otázka

Jaké jsou vztahy muslimů k západní společnosti?

Vzdělávací cíle

Obsah

— Žák se seznamuje s terorismem islámských radikálů a reakcí většinové muslimské společnosti na tento teror od začátku 21. století do současnosti.

Historické myšlení: Vztah k minulosti

— Žák si uvědomí, že vztahy muslimů k západní Evropě jsou komplikované a nelze vynášet jednoduché a jednoznačné soudy.

Badatelské dovednosti

— Porovnáváme a třídíme zdroje.

Vazba lekce na RVP ZV (2021)

D-9-8-04 / prokáže základní orientaci v problémech současného světa

VO-9-5-02 / uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky

Zdroje

Evokační fotografie

Východolondýnská mešita (2007, Dilwar, H.)

název

https://en.wikipedia.org/wiki/Islam_in_Europe#/media/File:East_London_Mosque_-_panoramio.jpg

link

komentář

Východolondýnská mešita patří k nejstarším mešitám v Evropě. Její počátky spadají do 40. let 20. století, ilustruje tak dlouhodobou přítomnost muslimského prvku ve Velké Británii. Britský přístup k muslimským menšinám byl v teorii multikulturalismu označován jako komunitaristický, založený na respektování kulturní identity komunity, na rozdíl od asimilacionistických trendů francouzského republikánského přístupu, který skupinové identity a specifika odmítal. Britské prostředí tak nepoznalo takovou míru napětí mezi muslimskými komunitami a mainstreamovou společností, jako je tomu například ve Francii. Foto východolondýnské mešity tak ukazuje méně konfrontační tvář soužití mainstreamové společnosti s islámem, než známe z médií, která často upřednostňují obrazy konfliktu.

Zdroj 1

Proti zdi (2004, režie: Fatih Akin)

název

<https://drive.google.com/file/d/1E8XKMPT-DbmiZO8NA2Fbb70BovQ7BEp3/view?usp=sharing>

link

komentář

Film *Proti zdi* vypráví příběh Sibel, která se snaží skrze fiktivní sňatek s Cahitem uniknout z prostředí konzervativní rodiny tureckých přistěhovalců. Po uzavření (východo)německé migrace v důsledku výstavby Berlínské zdi začali do Německa migrovat jako levná pracovní síla Turci a Kurdové, později se k nim přidali i příslušníci dalších národů. Za těmito „gastarbeitery“ přišly ale časem jejich rodiny a vytvořily specifické kulturní komunity, v nichž panovaly odlišné podmínky než ve zbytku německé společnosti. Jednalo se o výrazně patriarchální společnosti, v nichž mají ženy podřízené postavení a jsou kontrolovány ze strany mužů: otců, bratrů, manželů. Specifickým fenoménem jsou v těchto komunitách „vraždy ze cti“, kdy mužští příslušníci rodiny vraždí ženy z téže rodiny, které se podle jejich názoru provinily proti neformálním pravidlům jejich komunit. Tyto vraždy (nemusí jít ovšem vždy o vraždy, mnohdy „jen“ o ublížení na zdraví) jsou sice německým státem stíhány, ale přesto představují reálný problém německé společnosti. V ukázce ostatně vidíme řidiče autobusu, který vykáže Sibel i Cahita z autobusu, což můžeme vnímat jako symbolické vítězství těchto nepsaných norem nad německým právním řádem. Jak Cahit připomíná, nejedná se o soukromý autobus, ve kterém by řidičovo jednání dávalo smysl, ale o autobus města, tedy veřejný prostor, kde by mělo platit německé právo. Přesto si řidič prosadí svou.

Zdroj 2

ALAOUI, Hicham Bim Abdalláh El: *Musulman et Citoyens du Monde*, Le Monde Diplomatique, October 2001, citováno dle BARŠA, Pavel: *Západ a islamismus: Střet civilizací, nebo dialog kultur?* Praha, 2001, s. 137, foto dostupné online, autor anonymní

název

<https://www.extra.cz/tragicke-11-zari-konspiracni-teorie-ktere-se-o-terroristickem-utoku-na-dvojcata-siri-dodnes/galerie/0>

link

komentář

Autorem textu je marocký princ Hicham Bim Abdalláh Alaoui (v anglické transkripci Moulay Hicham). Alaoui (1964) pochází sice z marockého královského rodu, ale je přívržencem reform, jeho neshody s vládou (Maroko je sice formálně konstituční monarchií, ale rozhodující moc drží král) vedly k jeho odchodu do USA. Patří k liberální části muslimských intelektuálů a prosazuje demokratizaci Maroka a islámského světa. V rámci lekce není jeho příslušnost k marockému vládnoucímu rodu důležitá, ilustruje narativ liberálně orientovaných muslimů. Reakce muslimského světa na útok teroristů na Světové obchodní centrum byla z větší části odmítavá. Některé skupiny nicméně útok oslavily, nikoli ovšem primárně proto, že by se ztotožňovaly s „válkou civilizací“, ale spíše kvůli jejich nenávisti k USA, které byly podle jejich názoru zodpovědné za úpadek islámského světa.

Zdroj 3

OUTRATA, Filip: *Naším jménem ne! Muslimové v ČR proti teroru v Paříži* 12. ledna 2015, ChristNet, foto Jakub Kolářek

název

https://www.christnet.eu/clanky/5446/nasim_jmenem_ne.url

link

komentář

Teroristické útoky islámských radikálů v Evropě akcelerovaly v letech 2014–2017, kdy se v některých oblastech Iráku a Sýrie etabloval tzv. Islámský stát, který řadu muslimských radikálů v Evropě inspiroval. K teroristickým útokům došlo v Barceloně, Paříži i Kodani. Demonstrace, o které se píše v článku, proběhla jako reakce na útok na redakci pařížského časopisu *Charlie Hebdo* 7. 1. 2015. Útok si vyžádal 12 mrtvých a 10 raněných. Důvodem útoku bylo satirické zobrazení proroka Mohameda. Spory o karikatury Mohameda začaly už v roce 2005, kdy dánský časopis *Jyllands-Posten* publikoval 12 kreseb, které muslimská veřejnost vnímala jako urážlivé. Muslimové v celé Evropě se ocitli v obtížném postavení, protože ačkoliv ve své většině neschvalovali teroristické útoky, neschvalovali ani se zveřejněním, dle jejich názoru, urážlivých kreseb. Proto také neuzívají mainstreamové heslo, které se v reakci na teroristický útok stalo hlavním vyjádřením odsouzení útoků („Je suis Charlie“).

Návrh postupu

 Fáze

 Popis

 Učitel

 Žák

 Komentáře

Fáze 1 5 minut

Evokace. Reflexe fotografie, formulace prekonceptů – co víme o soužití muslimů a Západu.

- Promítne evokační fotografii přes dataprojektor, rozdá pracovní listy.

- Reflektuje evokační fotografii, formuluje své prekoncepty o tématu.

Fáze 2 25 minut

práce se zdroji 1–3

- Promítne přes dataprojektor zdroj 1 (trvá 2:50 min.), další zdroje mají žáci v pracovních listech. Učitel obchází žáky a poskytuje jim podporu při jejich práci se zdroji.

- Vypracovává úlohy připojené ke zdrojům.

- Vedeme žáky k zachycení co největšího počtu postojů muslimů a k tomu, aby zachytili rozpory obsažené ve zdrojích (ve zdroji 1 generační rozpor, ve zdroji 2 fotografie ukazující teror a následné odsouzení tohoto teroru, ve zdroji 3 odsouzení teroru, ale nesouhlas s kresbami, které byly důvodem tohoto útoku).

Fáze 3 cca 5 minut

odpověď na badatelskou otázku

- Vyzve žáky k odpovědi na badatelskou otázku, podporuje je při formulování odpovědi.

- Na základě tabulky s úkoly ke zdrojům vypracovává odpověď na badatelskou otázku.

Fáze 4 10 minut

reflexe badatelské otázky

- Moderuje odpovědi žáků.

- Prezentuje svou odpověď a reflektuje odpovědi spolužáků.

Kritéria hodnocení

Základní úroveň

Charakteristika odpovědi na badatelskou otázku

Žák si všimne rozporného vztahu muslimské společnosti ke společností Západu. Identifikuje nepřátelské/teroristické akty islámských radikálů a odmítavou reakci většinové muslimské společnosti na toto násilí. Nerozliší rozpory uvnitř muslimské společnosti. Svě postřehy nijak nerozvíjí.

Příklad odpovědi

Muslimové nemají Západ rádi a útočí na něj. Ale řada jich tento teror odmítá, i když si myslí, že západní společnost je horší než ta jejich.

Střední úroveň

Charakteristika odpovědi na badatelskou otázku

Žák si všimne rozporného vztahu muslimské společnosti ke společností Západu. Identifikuje nepřátelské/teroristické akty islámských radikálů a odmítavou reakci většinové muslimské společnosti na toto násilí. Identifikuje i rozpory uvnitř islámské společnosti.

Příklad odpovědi

Vztah muslimů k evropské a americké společnosti je rozporný. Někteří muslimové na něj útočí, ale jiní toto násilí odmítají. Rozpory se objevují i uvnitř islámské společnosti, když mladí chtějí žít, jak je na Západě obvyklé, a staří to považují za bezbožnost.

Pokročilá úroveň

Charakteristika odpovědi na badatelskou otázku

Žák identifikuje všechny pozice muslimů vůči Západu obsažené v lekci, tedy generační vymezení uvnitř islámské společnosti i ambivalentní vymezení vůči západní civilizaci (nesouhlas s některými aspekty Západu i odsouzení terorismu). Žák vystoupí z dichotomie Západ × muslimové a pochopí, že islámská společnost obsahuje řadu rozporů, stejně jako společnost západní. Svě závěry podporuje odkazy na konkrétní zdroje.

Příklad odpovědi

Vztah muslimů k Evropě a USA je složitý, komplikovaný, a především není jednotný. Někteří muslimové nenávidí Západ a útočí na něj, což je vidět ze zdrojů 2 a 3. Jiní, a zdá se, že jich je většina, ale teror odmítají. Ovšem i řada těch, kteří odmítají terorismus, nesouhlasí s hodnotami západní společnosti, protože se jim zdá, že uráží jejich víru. Někteří, třeba mladá generace (zdroj 1), se ale chtějí do západní společnosti zapojit a to třeba může vyvolávat konflikt i uvnitř muslimské společnosti.

Doporučená literatura

BARŠA, P.

Západ a islamismus: Střet civilizací, nebo dialog kultur?
Praha, 2001.

MÜLLER, Z.

Svaté války a civilizační tolerance.
Praha, 2005.

Metodika

Blok 9 / Globalizace

Lekce 39

Islám a západní společnost

Autor lekce (metodický a pracovní list):

Jaroslav Pinkas

Grafická úprava:

Hedvika Vilinger Člupná

Dílo podléhá licenci [Creative Commons CC BY-SA 4.0](#)

[Uveďte původ–Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.](#)

Všechny metodiky a pracovní listy jsou v elektronické podobě ke stažení na webových stránkách dejepisplus.npi.cz.

Rok vydání 2022

Národní pedagogický institut České republiky

www.npi.cz

npi | Národní pedagogický institut
České republiky